

NB kilder – retningslinjer for utgivere

(Oppdatert 02.03.16, NB kilder-rådet)

Om NB kilder

NB kilder er en serie digitale kildeutgivelser som oppfyller CRISTins krav til vitenskapelige publikasjoner¹ ved at de:

- presenterer ny innsikt (dels gjennom tekstkonstitusjonen, dels gjennom kontekstualiseringen av verket)
- har en form som gjør resultatene etterprøvbare eller anvendelige i ny forskning
- har et språk og en distribusjon som gjør dem tilgjengelige for de fleste forskere som kan ha interesse av dem

Utgivelsene holder dessuten den standarden som Medieval Nordic Text Archive, Nordisk Netværk for Editionsfilologer og Svenska Klassikerförbundet forventer av vitenskapelige tekstutgaver.² Ifølge denne nordiske samarbeidsgruppen kjennetegnes vitenskapelige utgaver ved at de inneholder

- en innledning som omfatter en nøyaktig tekstredegjørelse for primærmaterialet
- en forklaring av de utgivelseprinsipper som ligger til grunn for tekstutgivelsen
- en etablering av utgaveteksten i samsvar med redegjørelsen og utgivelseprinsippene

Det arbeides med å få på plass rutiner for fagfelleevaluering.

Publisering

NB kilder-utgavene publiseres på bokselskap.no. Tekstene presenteres tilnærmet diplomatarisk, det vil si med strykninger og tilføyelser vist som en del av teksten, men i et standardisert oppsett.

Om utgiverne

Utgiveren/utgiverne har hovedansvaret for transkripsjon og å skrive innledning. Rådet bistår om nødvendig med å avgjøre små og store spørsmål som dukker opp underveis i arbeidet.

Transkripsjonen

Retningslinjer for transkribenter skal følges, med mindre man sammen med rådet har vedtatt noe annet for utgaven. Hvert utgivelsesprosjekt vil ha sine spesialtilfeller som ikke er nevnt i de generelle retningslinjene. Derfor må utgiveren/utgiverne underveis i transkripsjonsarbeidet lage en utvidet transkripsjonsretningslinje som gjelder for det aktuelle prosjektet. Rådet kan være behjelpelig med avgjørelser som må tas i den sammenheng.

Innledning

Innledningen skal inneholde følgende elementer:

- om kilden(e), bakgrunn og innhold (tekstredegjørelse)
- om utgivelsen, prinsipper, gjennomgående fenomener, kommentarnivå o.l.
- (hvis flere utgivere/transkribenter: om organisering av arbeidet)

Se også punktet «Om NB kilder» over.

Kommentarer og tekstkritiske noter

Vi skiller mellom kommentarer og tekstkritiske noter. Kommentarer er opplysninger som

---

¹ <http://www.cristin.no/cristin/rapportering/rapporteringsinstruks.html>

² <http://www.menota.org/Notat-vitenskapelige-tekstutgaver.pdf>

supplerer teksten, som åpner for forståelsen av teksten. Noter er opplysninger om tekstinterne forhold og inngrep som utgiver har gjort i teksten. Se listen nedenfor (ikke uttømmende).

Hovedmålet med NB kilder er tilgjengeliggjøring av teksten. Utgavene er derfor ikke fullkommenterte. Kommentarnivået avklares for hver enkelt utgave. Generelle opplysninger gis i innledningen. Det kan allikevel være hensiktsmessig å kommentere enkelte ord (f.eks. ved forkortelser eller utenlandske ord/uttrykk) og bolker i teksten (f.eks. bakgrunnsopplysninger først i hvert brev i en brevtutgave).

Graden av personidentifisering bestemmes fra utgave til utgave. Personer som identifiseres skal ha en kommentar med fullt navn og årstall.

I tillegg har vi muligheten for skjulte noter. Det er noter som ikke blir synlige i visningen på bokselskap.no, men som ligger i xml-filen. Det kan være opplysninger som det er nyttig for utgiveren å ta vare på underveis i arbeidet, men som ikke synes viktig nok til å vises (for eksempel fenomener i håndskriften som man har trengt å kartlegge for dernest å beskrive dem generelt i innledningen). Disse filene kan gjøres tilgjengelig for forskere ved behov.

Eksempler:

1. Kommentarer (vises med pop-up-note «K»):
  - a. Faktaopplysninger (f.eks. Corso = Via del Corso: Gate i Roma)
  - b. Oversettelse av fremmedspråklige ord og uttrykk
  - c. Generelle opplysninger om en del av manuskriptet, f.eks. et enkelt brev i en større brevsamling
  - d. Omtalte personer, navn og leveår
2. Tekstkritiske noter (vises med pop-up-note «N»):
  - a. Opplysning om at skriveren har rettet seg selv ved overskriving (kan ikke vises direkte i teksten, derfor brukes note)
  - b. Opplysning om at ord har byttet plass vha. tall skrevet over dem
  - c. Opplysning om skader med teksttap
  - d. Forskjellige skriverhender
  - e. Opplysninger om feil i teksten (f.eks. at et ord feilaktig er skrevet to ganger)
  - f. Opplysninger som: «Fortrykt tekst på visittkort» og «Slutten mangler»
3. Skjulte noter (tilgjengelige i filen, men ikke synlige i visningene)
  - a. å/ø mangler diakritisk tegn
  - b. Manglende bindestrek ved linjeskift
  - c. Dobbelt understreking
  - d. Spalteskift
  - e. Skadet ord lest vha. UV-stråling

Rettelser

Som hovedregel skal transkripsjonen presenteres diplomatarisk. Imidlertid kan man sette inn tegn/bokstaver som opplagt mangler, disse skal da settes i skarpe klammer. Ved behov kan man legge inn en forklarende note.

Manglende/feilplasserte diakritiske tegn kan også rettes eller påpekes i en note, men om og i hvor stor grad kommer an på kildeteksten. Som oftest vil det være vel så hensiktsmessig å kommentere slikt generelt i innledningen (se også ovenfor om skjulte noter). I det hele tatt vil de fleste avgjørelser være avhengig av helheten i teksten og hvor normfast og konsekvent

skriveren har vært.

Teknisk

Hvis utgiver ikke koder selv, bruker man Word eller Wordpad. Både transkripsjon- og innledningstekst skal leveres så ferdig som mulig til koding/publisering. Det kan stå igjen beskjeder til koderen og uklar-markeringer i transkripsjonsfilen, men flest mulig spørsmål og usikre lesemåter skal være avklart.